

Styrelseärende

Diarienummer NVOA-2026-00154

Styrelsen för Nacka vatten och avfall AB

Återbetalning VA 2026

Förslag till beslut

Styrelsen föreslås besluta att:

- godta förslaget till återbetalning
- föreslå kommunfullmäktige att fastslå återbetalningen till kollektivet enligt förslaget
- förklara paragrafen omedelbart justerad

Sammanfattning

VA-kollektivet har ett ackumulerat överuttag som behöver regleras över tid. Grundprincipen är att de historiska överuttagen ska regleras inom tre år, medan framtida kostnader ska finansieras av framtida taxor. Inför 2026 planeras en engångsåterbetalning till VA-kollektivet om 60 miljoner kronor. Någon taxejustering bedöms därmed inte behövas under 2026. Vid utgången av året förväntas skulden till VA-kollektivet vara nära noll efter återbetalningen.

Mats Rostö
Verkställande direktör

Fredrik Kristoffersen
Ekonomichef
Verksamhetsstöd

Bakgrund

Det har inom ramen för VA-kollektivets verksamhet uppstått ett behov av återbetalning till kunderna i Nacka kommun efter stora överuttag under åren 2024, 2025 och prognostiserat för 2026.

Under 2024 förklaras överuttag av högre intäkter än budget och det mycket till följd av DIKOVAN som inneburit månadsfakturerings utifrån en faktisk förbrukning till skillnad från tidigare en kvartals fakturerings på antagen förbrukning. NVOA har inte bara fått en effektivare process, utan även en högre grad av att fakturera rätt förbrukad mängd vilket gett en ökad intäkt mot budget. Detta kan ses för år 2025 i att intäkter inte hade några väsentliga avvikelser då vi av 2024 lärt oss hur denna nya effektivisering ger oss nya möjligheter och under 2024 även fakturerat retroaktiv felaktig förbrukning.

Även kostnader avvek under 2024 från budget i flera olika delar dels inom delar som NVOA haft svårt att påverka så som avloppsrening och el. Inom avskrivningar och räntor har där kostnader avvikit från budget utifrån en alltför optimistisk plan som inte kunnat hållas.

Under 2025 har intäkterna varit i linje med budget men kostnaderna avvik och bidragit till ett överuttag för året. Det är delvis inom kostnader som NVOA haft svårt att påverka såsom avloppsrening och el, som till viss del är väderberoende. Men även inom personal där det under året varit vakanser och olika avväganden inom rekrytering som skapat en avvikelse. Avskrivningar och räntor har även detta år avvikit och bidragit till överuttaget, om än inte lika mycket som under 2024 men trots en för optimistisk planering som inte kunnat hållas.

Summerat för dessa två år som byggt upp det överuttag som nu återbetalas har NVOA byggt kunskap utifrån DIKOVAN vilket ökar förmågan till förbättrat prognosarbete och budget gällande intäkter. Inom ramen för personalkostnader lagt sig lägre i en mindre optimistisk planering. Sett över lånebehov och avskrivningar utifrån projekt och i det troligt landat i en budget som i framtiden inte kommer bidra till att bygga detta historiska överuttag igen.

Skuld till kollektivet exklusive fondering uppgick per 2024-12-31 till 39,8 miljoner. Under 2025 fortsatte skulden att växa med 8,7 miljoner och uppgick per 2025-12-31 till 48,5 miljoner kronor. Prognosen för 2026 pekar på att skulden tillkollektivet skulle fortsätta att växa med 16,9 miljoner kronor till 65,4 miljoner kronor per 2026-12-31.

En riktad återbetalning, om 60 miljoner kronor, skapar en tydligare koppling mellan det uppkomna överskottet och återföringen till kunderna samtidigt som taxenivån hålls mer stabil och förutsägbar över tid.

Ärendet

Nuläge

Mål och syfte

Denna åtgärd syftar till att reglera ett historiskt överuttag. Målet är att reglera överuttaget och säkerställa att självkostnadsprincipen och generationsprincipen följs samt att detta sker inom ramen för gällande delar i lagen om allmänna vattentjänster.

Åtgärder

Skuld till kollektivet exklusive fondering uppgick per 2024-12-31 till 39,8 miljoner. Under 2025 fortsatte skulden att växa med 8,7 miljoner och uppgick per 2025-12-31 till 48,5 miljoner kronor.

Prognosen för 2026 om 21,2 miljoner bättre än budgeterade -4,3 miljoner resulterar i ett förväntat överuttag om 16,9 miljoner per 2026-12-31.

Återbetala 60 miljoner kronor under kvartal 3 2026. Denna åtgärd medför att det historiska överuttaget vid tidpunkt för återbetalning är reglerat.

(MSEK)	2024	2025	2026
Resultat inkl taxjustering	45,6	17,4	-4,3
Fondering/återbetalning	-10,0	-8,7	-60,0
P1 justering 2026			21,2
Eget kapital/skuld till kollektivet	39,8	48,5	5,4

Diagram förändring över tid skuld/fordran till VA-kollektivet i miljoner kronor

Beräkningen för återbetalning av de 60 miljonerna omfattar samtliga VA-kunder med fasta abonnemang, det vill säga vatten, spillvatten och dagvatten kopplade till fasta anslutningar. Som grund har totalt fakturerat belopp för VA under år 2025 används, inklusive krediteringshändelser kopplade till VA-verksamheten. Utifrån detta har varje anläggnings andel av den totala faktureringen beräknats och återbetalningen har därefter fördelats proportionerligt i förhållande till denna andel. På så sätt säkerställs att återbetalningen speglar respektive kunds faktiska bidrag till intäkterna.

Vidare har hänsyn tagits till att ägarbyten kan ha skett under året. För de fastigheter där ägarförändringar inträffat under 2025 fördelas återbetalningen mellan berörda fastighetsägare utifrån den tid de ägt fastigheten under året. Detta bidrar till en mer rättvis och korrekt hantering.

Valet av år 2025 som beräkningsgrund motiveras av flera faktorer. Dels ligger året nära i tiden, vilket gör underlaget aktuellt och relevant. Dels hade månadsfaktureringen införts, vilket ger en mer rättvisande och jämn fördelning av intäkter, dels att majoriteten av de digitala vattenmätarna från denna tidpunkt blivit utbytta. Detta innebär att faktureringen i huvudsak baseras på faktiskt förbrukning snarare än uppskattad förbrukning. Vilket minskar osäkerheten kopplade till tidigare perioder där debiteringen kunnat avvika från verklig förbrukning. Även ny taxekonstruktion för

2026 motiverar valet av år 2025 som beräkningsgrund i koppling till att överuttaget skedde under åren innan övergången till P120 som skedde 2026.

Alla beräkningar är exklusive moms. Medan kundernas återbetalning kommer att ske inklusive moms.

Genomförandet av återbetalningen planeras ske genom att krediteringshändelser skapas och registreras med stöd av vår systemleverantör. Krediteringsbeloppet kommer att tillföras kundernas aktuella månadsfaktura. Eventuellt tillgodohavandet hanteras därefter antingen genom att det automatiskt avräknas mot kommande fakturor eller om kunden önskar, genom en separat återbetalning. Bedömningen är att återbetalningen bör vara reglerad för majoriteten av kunderna efter två månadsfakturor.

För att förenkla hanteringen och öka tillgängligheten arbetar vi med att ta fram en lösning där kunden själv kan registrera sitt kontonummer samt beställa återbetalning via vår app. För att komma åt funktionaliteten att uppdatera kontonummer för återbetalning i appen behöver man logga in med BankID. När denna uppgift är inlagd kan kundservice baserat på den uppdaterade informationen genomföra återbetalningen av tillgodohavanden utan att kunden behöver ta direkt kontakt. Detta skapar en smidigare och mer effektiv process för både kund och verksamhet samtidigt som det bidrar till att fler kunder använder och loggar in i appen.

Tidplan

Tidsplan för **beslut**:

- 2026-05-12 NVOA:s styrelse föreslår kommunfullmäktige att fatta beslut om återbetalning
- 2026-06-15 Beslut Kommunstyrelsen
- 2026-06-15 Beslut Kommunfullmäktige

Tidsplan för **återbetalning**:

- Kund informeras i slutet kvartal 2 – början kvartal 3
- Kund återbetalas under kvartal 3
- Skuld till kollektivet är reglerad kvartal 4

Risker

Felaktiga eller ofullständiga kunduppgifter: Om kunden anger fel uppgifter kan återbetalning gå till fel mottagare eller misslyckas. För att minska denna risk har vi kontroller i appen för kontroll av kontonummerformat samt funktionen nås via inloggat läge dvs att verifiering skett med BankID.

System/script: Det finns en risk kopplat till att fel i script eller systemstöd kan leda till felaktiga krediteringshändelser. För att hantera detta kommer noggranna tester att genomföras i testmiljö innan driftsättning inklusive stickprov och avstämningar mot beräkningsunderlaget.

Kundförståelse och kommunikation: Om förfarandet inte är tillräckligt tydligt kan kunder missa att de har ett tillgodohavande eller hur de får det utbetalt. Detta kan leda till ökad belastning på kundservice. För att motverka detta bör tydlig och proaktiv kommunikation tas fram både på faktura, i appen och via andra kanaler där det framgår hur återbetalningen fungerar och vilka val kunden har.

Likviditet och ekonomisk planering: Ett stort antal kunder får krediteringshändelser på sina fakturor samtidigt samt ett stort antal kunder kan välja att få återbetalningen samtidigt vilket kan påverka kassaflödet på kort sikt. Bolaget kommer se över hur utbetalningarna kommer ske, samt säkerställa att tillräcklig likviditet finns avsatt.

Uppföljning

Bolaget kommer följa upp status gällande återbetalning under kvartal 4 under 2026. Detta för att säkerställa att beslutat åtgärd är kunden tillhanda och för bolaget reglerat gällande överuttag mot VA-kollektivet.

Ärendets beredning

Fredrik Kristoffersen, ekonomichef, har i samråd med VD berett ärendet.

Bolagets analys och bedömning

Att genomföra en faktisk återbetalning bedöms ha flera fördelar jämfört med att istället sänka taxan i motsvarande omfattning. En tillfällig sänkning av taxan skulle sannolikt behöva följas av en relativ kraftig höjning inom en nära framtid eftersom de investeringar och projekt som ligger till grund för nuvarande taxenivå fortfarande är aktuella om än senarelagda. En sådan utveckling riskerar att skapa en negativ kundupplevelse där VA-verksamheten uppfattas som kortsiktig eller bristfälligt planerad. För kunderna kan det framstå som att avgifterna först sänks för att därefter snabbt höjas igen, vilket kan tolkas som att tidigare sänkning i praktiken "tas tillbaka". Detta kan i sin tur påverka förtroende för verksamheten negativt. Genom att istället genomföra en riktad återbetalning skapas en tydligare koppling mellan det uppkomna oplanerade överskotten och återföringen till kunderna samtidigt som taxenivån kan hållas mer stabil över tid.

Bolaget bedömer att genom denna åtgärd följs lagen om allmänna vattentjänster och generations- samt självkostnadsprincipen följs.

Konsekvenser för barn

Rätt kostnad ska belasta rätt generation, denna åtgärd i en återbetalning av ett tidigare överuttag medför att rätt generation får bära rätt kostnad.

Konsekvenser för klimat och miljö

En korrekt finansierad tillgång för varje generation med tillgång till rent vatten, omhändertagande av spill- och dagvatten vilket möjliggör renare sjöar och hav är av största vikt. Att aktivt arbeta på ett effektivt och hållbart sätt påverkar också klimatet och miljön positivt. Nacka vatten och avfall arbetar aktivt för vår livsmiljö.